

An Dá Cheann

Leon Ó Móracháin

"Fáilte go Checkpoint Charlie na Gaeltachta!"

Nuair a bhíodh scéal á scaipeadh ar fud na tíre uilig m.sh. an Tír Naofa fadó deirtí go raibh sé á leathadh "ó Dan go Beer-sheba". Siad sin dhá cheann na tíre ó thuaidh agus ó dheas. Mar a chéile san "talamh beannaithe" abhus-Conamara - go dtí an lá inniu. Nuair a bhíonn muintir na Gaeltachta ag trácht ar an gceantar ar fad, déarfaidh siad gur iomaí teach breá áirigiúil nó gur fánach an méid seanchais atá fágtha, nó gur beag bheidhlín atá á sheinm "ó Charna go Bearna!"

Ar feadh trí bliana déag bhí cónaí ormsa láimh le Carna, i bpobal Ros Muc. Ansin hathraíodh aniar mé go pobal Bhearna trí bliana ó shin. Bhí an dá cheann bainte amach agam, ionas ó - Dan go Beer-sheba! Is trathúil an nóta fáilte a fuair mé ó fhear as pobal Bhearna ag an am:

"Fáilte go Checkpoint Charlie na Gaeltachta!"

Ba mhór an t-athrú dom é ar bhealach; ar bhealach eile ba bheag.

Ná hiarrtar orm cé acu den dá phobal ab fhearr liom. Ní le ceilt a deirim an méid sin ach le fírinne. Ní fiafraítear d'athair clainne cé acu den bheirt mhac nó den bheirt iníne is ansa leis. Bíonn a mbuanna féin agus a lochtanna féin ar gach pobal, mar a bhíonn ar gach sagart. Agus bíonn nádúr ag sagart le pobal ar bith lenar chaith sé seal ar bóthar na síoraíochta. Measaim go maireann siad in a chroí níos faide i bhfad ná mar a mhaireann seisean ina gcuimhne siadsan.

Tá a n-áilleacht féin ag baint le Ros Muc agus le Bearna agus ní lú an

áilleacht chéanna í sa dá chás. Ceantar cladaigh an péire: an leac i Ros Muc, an gaineamh cuid mhór i mBearna: foscadh níos fearr abhus, an aghaidh rite thiar. Talamh agus garrantaí clochacha go maith sa dá áit: ceansaithe a bheag nó a mhór i mBearna, agus i Rosmuc an fiántas álainn - fraoch chorcra agus aiteann bhuf i bhfastó ina chéile ar bhealach a d'fhágadh duine idir an gháire agus na deora. B'fhéidir gurb í an difríocht is mó atá idir an dá áit - síochán agus suimhneas an uaignis a bhí le haireachtáil thiar i leaba an ghleo atá anseo ag na mílte carranaí a ghabhann an bealach o mhaidin go faoithin. Bíonn cuimhne shuaimhneach agam anseo ar lá samhraidh, an ghrian ag báthadh na tíre thiar agus gan le clos faoin mbrothall ach lapadail éadrom na taoille agus í ag sceitheadh isteach ar ais i measc na gcuas.

Is mó saothrú atá le fáil ag pobal Bhearna ina gceantar féin ó tharla go bhfuil an áit anois ina bhruach-bhaile ar chathair na Gaillimhe. Agus ar ndóigh, má leanann gleo den saothrú sin is fiú cur suas le cuid mhaith de.

Cuireann sé iontas agus áthas orm an méid Gaeilge atá le cloistéal fós i mBearna. Níl amhras ach go bhfuil sí faoi bhrú le fada an lá ón gcathair amach ach tá neart Gaeilge san áit, agus go deimhin Gaeilge ghlan bhlasta.

Má tá an tine i léig níl ann ach go bhfuil sí coigilte, agus níl ort ach séideadh ar an ngríosach nó go mbeidh sí ina lasrach bheo. Is amhlaidh atá an dá rabharta Gaeilge ag trasnú a chéile sa phobal seo. Tá sean-bhunadh na háite ann - sna bailte ó thuaidh a bhformhór - arb í an Ghaeilge a bpríomh-theanga labhartha ó bhí siad óg. As Gaeilge a bhíonn cuid mhór de na paidreacha agam leo agus mé ag tabhairt cuairt orthu ar an gCéad Aoine. Tá roinnt mhaith eile atá báuil leis an nGaeilge (sé sin mura mbáthann duine inti iad!) atá in ann comhrá gearr a choinneáil leat as Gaeilge agus atá mórálach as an ngaisce sin féin. Ar ndóigh, is as Gaeilge a bhíonn Aifreann agus searmanais sna Forbacha (an leath-thiar den phobal seo) Is ann freisin atá Ardoifigí Roinn na Gaeltachta agus Údarás na Gaeltachta lonnaithe agus mar sin tá suim mhór ag lucht an dá eagrais sin sa nGaeilge más suim phroifisiúnta féin í.

Bíonn sé an-éasca Aifreann dhá-theangach a cheiliúradh le pobal Bhearna; agus measaim go bhfuil saibhreas agus leas breise le fáil as dá bharr sin. San am céanna, uair ar bith a thugaim cuairt siar go Ros Muc - ag sochraid, abair, is aoibhinn liom a aireachtáil go bhfuil pobail fós ann gur i nGaeilge amháin a bhíonn ceiliúradh agus seirbhís Dé acu. Níl aon amhras ach go raibh uaigneas croí orm ag fágáil Ros Muc. Níl aon amhras ach oiread ach gur pobal lách geanúil atá liom anseo. Níor dhruid Dia doras ariamh nár oscail sé - sea, Bearna!

Go n-éirí leis an bPléaraca

**Teach Ósta An
AMERICAN
HOTEL**

An Faiche Mhór

Guthán: 61300

Go n-éirí go geal leis an bPléaraca

Tígh Mhic Dhonnchadha
Oifig an Phoist
Grósaer

Béal a'Daingean
091-72126